

27.3.2024

KUULUTUS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kaivoslain (621/2011) perusteella 27.3.2024 on päättänyt hyväksyä kullanhuuhtontaluvan jatkohakemuksen:

Luvanhaltija: Nils-Henrik Magga
Lupatunnus: HL2014:0013
Alueen sijainti: Inarin kunta, Köysivaara

Päätöksiin saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Päätös katsotaan tulleen tiedoksi saaduksi seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika päättyy 3.5.2024.

Päätöksen liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä. Kuulutus ja päätös ovat nähtävänä 27.3.2024-3.5.2024 Tukesin verkkosivuilla osoitteessa <https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/kullanhuuhtontaluvat>

Lisätietoja kaivosasiat@tukes.fi tai puh. 029 505 2263

Nils-Henrik Magga

PÄÄTÖS KULLANHUUHDONNAN JATKOLUVAN MYÖNTÄMISESTÄ

Kullanhuuhdentalupahakemus

Hakijat: Nils-Henrik Magga
Vireilletulopvm: 26.4.2021
Etuoikeuspvm: 26.4.2021
Hakemuksen tarkoitus: Kullanhuuhdonta valtion omistamalla alueella.
Kaivoslain (621/2011) 22 §:n mukaan kullanhuuhdontaan valtion omistamalla alueella on oltava kaivosviranomaisen lupa.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto **myöntää** kaivoslain (621/2011) nojalla hakijalle kullanhuuhdonnan jatkoluvan lupatunnuksella HL2014:0013 hakemuksen mukaisesti.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa (621/2011) säädetty edellytykset täyttyvät eikä kaivosviranomaisen selvityksen perusteella luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.
Kaivoslaki (621/2011) 45 § ja 50 §.

Kullanhuuhdentaluvan haltijalla on tässä luvassa mainitulla kullanhuuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhdonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Kullanhuuhdonta-alueen tiedot

Pinta-ala: 5,0 ha
Alueen nimi: Kultaköysi
Sijainti: Inari, Köysivaaran alue. Metsähallituksen hallinnoimalla metsätalousalueella.
Alueen sijainti ja rajat ilmenevät tämän päätöksen liitetystä kartasta (liite 2).

Päätöksen täytäntöönpano

Kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu. Jos kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet edellyttävät muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on lainvoimainen tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Yhteisvaikutusten arviointi

Kaivosviranomaisen on tehtävä yhteisvaikutusten arviointi, jossa tarkastellaan alueella olevien kullanhuuhdontalupien yhteisvaikutuksia saamelaisten elinkeinoon, saamelaiskulttuuriin sekä poronhoitoon ja muihin maankäyttömuotoihin.

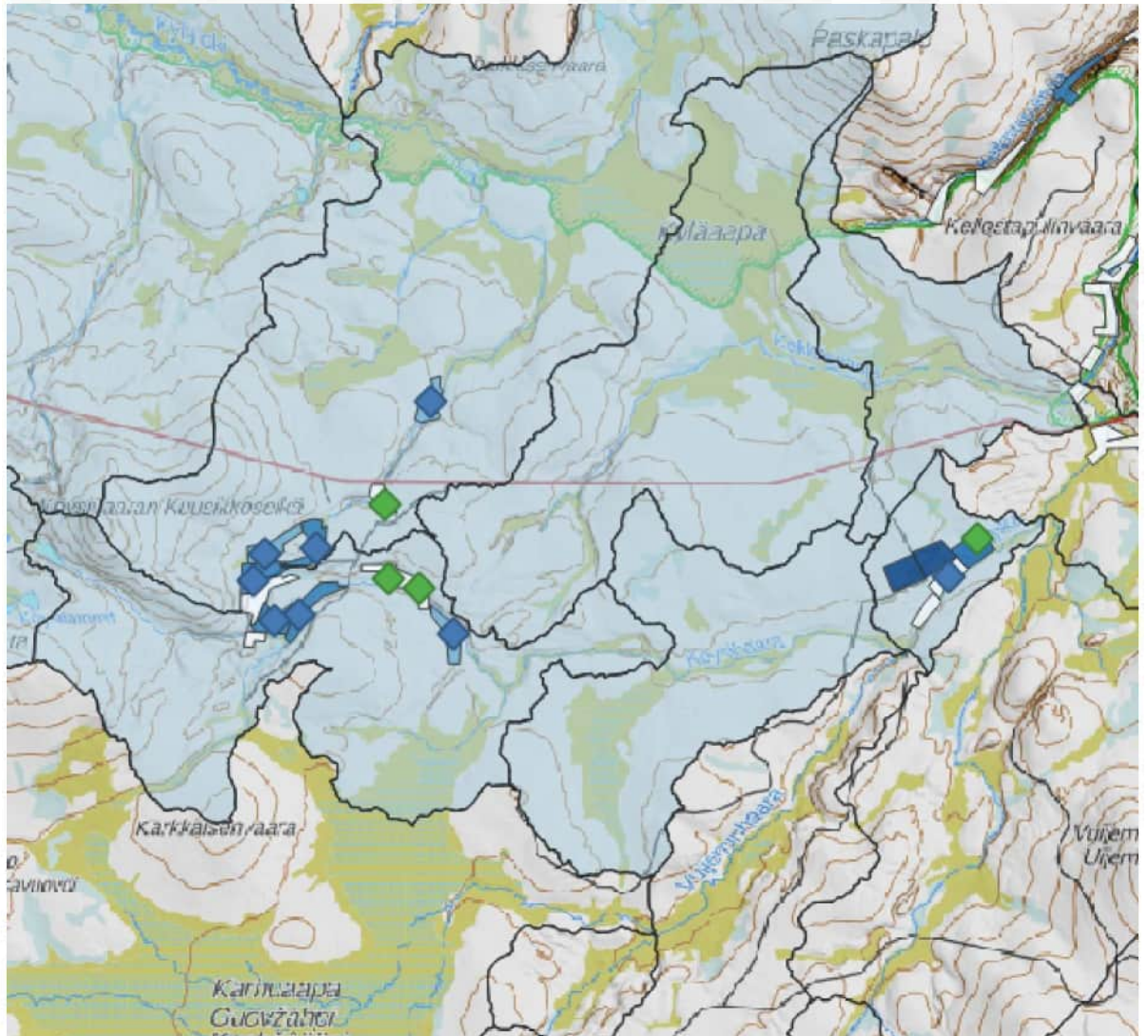
Kyseessä oleva kullanhuuhdontalupa oikeuttaa luvanhaltijan suorittamaan lupa-alueella kullanhuuhdontaa koneellisesti. Hakijan tarkoituksena on käyttää kullanhuuhtomiseen yhtä kaivuuyksikköä ja haettu rikastettavan maan määrä on enintään 1000 m³ kaivuukauden aikana. Alueella ei ole voimassa olevaa ympäristölupaa.

Yhteisvaikutuksia arvioidaan Köysivaaran muodostamalla vedenjakajalla, josta vedet kulkevat niin Kyläjoen kautta Ivalojokeen ja Köysihaaran kautta Sotajokeen. Tarkasteltavan valuma-alueen pinta-ala on n. 8000 ha. Kyläjoen ja Köysihaaran valuma-alueet muodostavat yhteisvaikutusten arvioinnin kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden.

1. Nykytilan kuvaus

Tarkasteltavalla valuma-alueella on voimassaolevia kullanhuuhdontalupia yhteensä 21 kpl. Niistä 5 kpl ovat ns. lapiolupia ja 16 kpl oikeuttaa koneelliseen kullanhuuhdontaan. Koneellinen kullanhuuhdonta tarvitsee joko ympäristöluvan tai ympäristöilmoituksen, että toiminta voidaan alueella aloittaa. Ympäristölupia on myönnettu tarkasteltavalle alueelle 6 kpl ja ympäristöilmoituksia on annettu 10 kpl, joten näiden alueiden voidaan katsoa olevan aktiivisen kaivuun alla.

Kaivosviranomaisen on luvittanut kaikille voimassaoleville luville tarkastelun alla olevalla alueella yhteensä 66 080 m³ vuosittaisen kaivuun. Aktiivisille alueille on kaivosviranomaisen luvittanut 66 080 m³ ja aluehallintovirasto 35 966 m³ vuosittaisen kaivuun.

Yleiskuva Kyläjoen ja Köysihaaran alueella voimassa olevista lupa-alueista. Väri indikoi kaivosviranomaisen luvittamaa kaivuumäärää. Värin tummetessa kaivuumäärä kasvaa. Vihreät neliöt kertovat alueella olevan myönnetty ympäristölupa ja siniset neliöt kuvaavat voimassa olevaa ympäristöilmoitusta.

Voimassaolevat kullanhuuhdontaluvat kattavat yhteensä n. 112 ha:n alueen. Kullanhuuhdonnalta on tyypillistä, että maa-aines kaivetaan ylös, se huuhdotaan ja syntyneet kuopat täytetään huuhdotulla maa-aineksella. Hienoaines kulkeutuu veden mukana laskeutusaltaisiin. Luvitetun kaivuumäärän perusteella voidaan arvioida kunakin kaivuukautena (1.6.-30.9.) käytetty pinta-ala. Konekaivuulla keskimääräisen kaivuusyvyden arvioidaan olevan 2,5 m, jolla jakamalla luvitettu kaivuumäärä saadaan tulokseksi kaivuuseen käytettävän alueen pinta-ala. Ilmakuvilta tehtyjen aktiivisten kaivuualueiden otantamittausten perustella myös laskeutusaltat voidaan sisällyttää ko. pinta-alaan.

Tarkasteltavan alueen aktiivisten konelupien kunakin kaivuukautena kaivetun alueen maksimipinta-ala on täten n. 2,6 ha. Lapiokaivuun osalta vastaavana kaivuusyvyytensä voidaan pitää 1 m ja käsitelty alue on täten noin 0,01 ha/kaivuukausi.

Erityisesti poronhoitoon tarkoitettulla alueella (20 pohjoisinta paliskuntaa) ja saamelaisten kotiseutualueella (13 pohjoisinta paliskuntaa) poronhoito on otettava huomioon erityisesti.

Poronomistajan suurin sallittu porojen määrä on pohjoisella poronhoitoalueella 500 eloporoa.

Porojen laidunkiertoa ohjaa ravinto ja sen saatavuus:

- Touko-kesäkuussa, uudet vasat syntyvät. Alueet ovat tuntureiden tai vaarojen vähälumiset (etelä-) rinteet tai suoalueet (korkeammat mätäspinnat), joilta lumi sulaa aikaisin.
- Lumien sulamisen aikana ja sen jälkeen poron täytyy saada viherravintoa voimistuakseen ja kuntoutuakseen. Ravintoa löytyy mm. ennallistetuilta kullanhuuhdonta-alueilta, hakkuuaukoilta, puronvarsien niityiltä sekä avotuntureilta.
- Kesän ajan poro syö erilaisia ruohoja, saroja ja heiniä sekä lehtipuiden lehtiä. Poro syö tuoreimpia, parhaassa kasvuvaiheessa olevia runsasravinteisimpia kasveja ja kasvinosia, joita nousee esimerkiksi kohteille, jossa maata on muokattu.
- Porojen kiima-aika eli rykimä on syyskuun lopussa-marraskuulla, ja porot jatkavat tällöin laiduntamistaan kangasmailla.
- Talvella poron tärkein energianlähde ovat hiilihydraattipitoiset jäkälät, joita se kaivaa lumen alta.

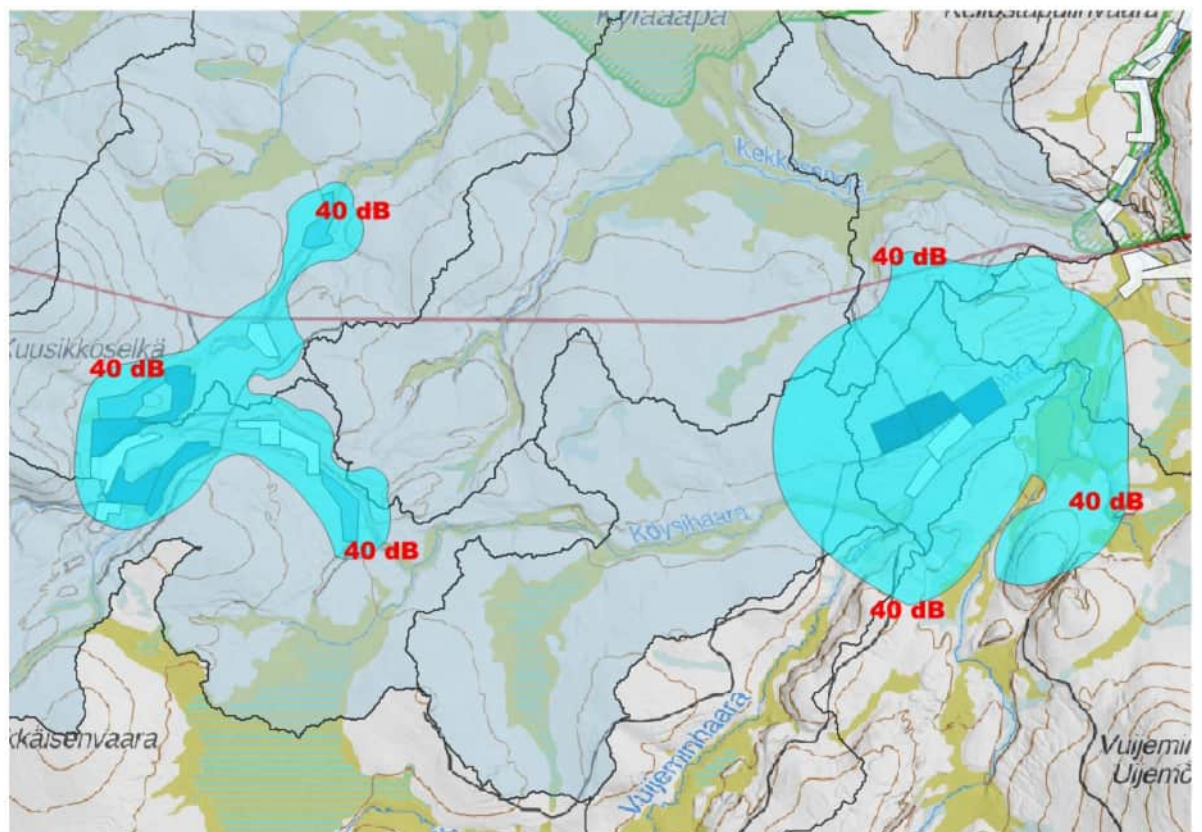
Poronhoidossa on eri vuodenaikaisten laidunalueiden erilaisia toiminnallisia alueita: mm. vasoma- ja rykimäaikaiset alueet, muut porojen kerääntymisalueet, porojen kuljetusreitit, vesistöjen ylityspaikat, paimentopaikat, erotusaita-alueet, työmaa-asuntojen eli kämppien alueet sekä toiminta-alueille johtavat reitit.

Arvioitaessa tällä hetkellä aktiivisen kullankaivuun tuottamia vaikutuksia poronhoitoon, voitaisiin asiaa arvioida Suomen ympäristökeskuksen aineistojakopalvelussa Liiteri.fi julkaiseman aineiston avulla. Infrastruktuurin ja maankäytön aiheuttamat häiriöt poronhoitoon on esitetty kartalla vyöhykkeinä. Valitettavasti aineistossa ei ole otettu huomioon eri lupatyypin jakaumia (lapio/kone) eikä maaston vaikutuksia esimerkiksi äänen kulkeutumiseen. Näin ollen aineiston tuottama kartta ei ole luotettava nykytilan kuvaukseen.

Kaivosviranomaisen on mallintanut olemassa olevien aktiivisten konekaivuulupien meluvaikutukset maastossa paikkatietonalyysin avulla. Analyysissä on otettu huomioon maaston muodot, äänilähteen kovuus, sen korkeus sekä onko ympäristö metsämaastoa vai rakennettua ympäristöä. Äänilähteen kovuus on määritetty

toiminnan maksimivolyymien perusteella 80-100 dB ja mallinnuksessa on esitetty 40 dB:n raja. 40 dB on arvioitu olevan se raja, mikä voi vielä vaikuttaa esimerkiksi suurien petolintujen pesintään.

Lapiolupien osalta ei kaivosviranomaisen ole katsonut tarpeelliseksi tehdä vastaavaa melumallinnusta, koska lapiokaivuun äänilähteinä ovat lähinnä aggregaatti, pumppu ja joskus pieni rumpuseula. Näitä voidaan pitää hyvin vähäisinä melunlähteinä.

Melumallinnus tarkasteltavalla alueella. Alueella on kaksi aktiivista keskittymää, Köysivaaran ja Köysihaaran alueet. Kartalla on esitetty alueena 40 dB:n raja.

Melumallinnuksessa on siis mallinnettu mahdollinen maksimi, missä kaikilla aktiivisilla alueilla huuhdotaan kultaa samanaikaisesti kaikilla kaivuuyksiköillä 12 h/vrk. Melulähteen paikka vaihtuu sen mukaan miten kaivuu kullakin alueella aina etenee.

Alueella ei ole matkailuun ja retkeilyyn liittyviä reittejä tai rakenteita.

Voimassaolevilla kullanhuuhtontaluvilla voi olla vaikutuksia kaivuukautena retkeilyyn avoimena olevien kaivuukuoppien ja kaivinkoneiden liikkumisen myötä. Alueilla voidaan todeta olevan myös hyvin paikallisia, maisemallisia vaikutuksia.

Vaikutukset metsästykseen rajoittuvat 20.8-30.9 väliselle ajalle, ja aktiiviset alueet voivat vaikuttaa riistan liikkumiseen.

Metsähallitus myy metsästyslupia arviointialueelle. Lisäksi paikallisilla asukkailla on vapaa metsästysoikeus alueella. Metsähallitus asettaa julkisella kuulutusmenettelyllä valtion metsästys- ja kalastusoikeuksien käytölle alueittaiset kiintiöt. Alueen poronhoito huomioidaan lupametsästyksen mitoittamisessa.

2. Voimassaolevien lupien yhteisvaikutukset

Saamelaiselinkeinot

Yhteisvaikutuksia arvoidaan tässä kappaleessa muihin saamelaiselinkeinoihin kuin poronhoitoon. Voimassa olevat kullanhuuhdontaluvat voivat vaikuttaa jossain määrin luonnontuotteiden keräilyyn.

Aktiivisen konekaivuun alla on n. 2,6 ha / kaivuukausi, ja tämä kattaa n. 0,03 % koko tarkasteltavasta valuma-alueesta. Kunakin kaivuukautena saamelaiselinkeinojen käytössä on 99,97 % ko. alueesta.

Lapioluissa toiminnan voidaan katsoa olevan niin pienimuotoista, ettei niillä ole yhteisvaikutuksiin olennaista lisäystä.

Noudattamalla kullanhuuhdonta- ja ympäristöluvista annettuja määräyksiä, lupien mukaisella toiminnalla on vähäisiä vaikutuksia saamelaiselinkeinoihin.

Poronhoito

Hammastunturin paliskunta ei ole antanut lausuntoa asiasta. Metsähallitus kertoo TOKAT-tietokannan perusteella alueen olevan kesä-, talvi- luppo- ja jäkälälaidunaluetta. Ko. tietokannassa on myös merkintä porojen kuljetusreitistä, mutta sen tarkempaa sijaintia ei ole esitetty.

Saamelaiskäräjät lausuu, että alue on Kutturin siidan aluetta, ja voimassa olevat lupa-alueet haittaavat huomattavasti poronhoitoa pirstomalla laidunalueilla ja aiheuttamalla poroille häiriötä.

Voimassa olevien lupien mukainen toiminta kullanhuuhdonta-alueilla vaikuttaa porojen laidunkiertoa kesän ja syksyn aikana. Lupien mukainen toiminta ei muodosta fyysistä estettä porojen liikkumiselle muuten kuin kaivuun alla olevalla kohdalla. Melumallinnuksessa todetun toiminnan maksimin aikana poroille jää vielä rauhallisia alueita siirtymisille laidunalueelta toiselle. Esimerkiksi Köysivaaran ja Köysihaaran kullankaivualueiden väliin jää vielä rauhallista aluetta melumallinnuksen 40 dB:n rajoista n. kolme kilometriä kuljettaessa pohjois-eteläsuunnassa. Itä-länsi -suunnassa kuljettaessa kullanhuuhdonta-alueiden pohjois- ja eteläpuolelle jää vielä runsaasti liikkumatilaa.

Kullanhuuhdonta-alueille viedään tarvikkeita ja niitä huolletaan pääsääntöisesti kaivuukautena käyttäen olemassa olevaa metsätieverkkoa. Huoltoajoihin

kullanhuuhtojat käyttävät yleensä paketti- ja henkilöautoja sekä mönkijöitä. Metsähallitus voi antaa maastoliikennelupia mikäli kullanhuuhdonta-alue sijaitsee kauempana metsätieverkosta.

Pääosa koneellisesta kaivuusta tapahtuu kurujen pohjilla, ja siitä ei ole haittaa vasomiselle, koska vasominen tapahtuu alueilla joista lumi sulaa ensimmäisenä.

Laidunmaiden osalta voidaan todeta, että kaivuun alla oleva laidunmaa tuhoutuu, mutta maisemoinnin jälkeen muutaman vuoden kuluessa pioneerilajit valtaavat muokatun maan ja kasvillisuus elpyy.

Voimassaolevien lupien alueella ei ole poronhoidon rakenteita.

Kun lapiokaivua harjoitetaan kullanhuuhdonta-luvassa määrätyn lupaehdoin, sen voidaan katsoa aiheuttavan hyvin vähäistä haittaa poronhoidolle.

Näin ollen voidaan todeta, ettei voimassa olevilla kullanhuuhdonta-luvilla ole huomattavia vaikutuksia poronhoitoon, kun toimintaa harjoitetaan lupaehtojen mukaisesti.

Matkailu ja metsästys

Matkailun ja metsästyksen osalta voidaan todeta voimassaolevien kullanhuuhdonta-lupien yhteisvaikutuksien olevan hyvin paikallisia ja rajoitettuja.

3. Tässä päätöksessä myönnetyn uuden luvan vaikutukset

Myönnetty kullanhuuhdonta-lupa sijaitsee Köysihaaran latvalla. Sotajokeen laskevaan Vuijeminhaaraan on matkaa n. 5 km.

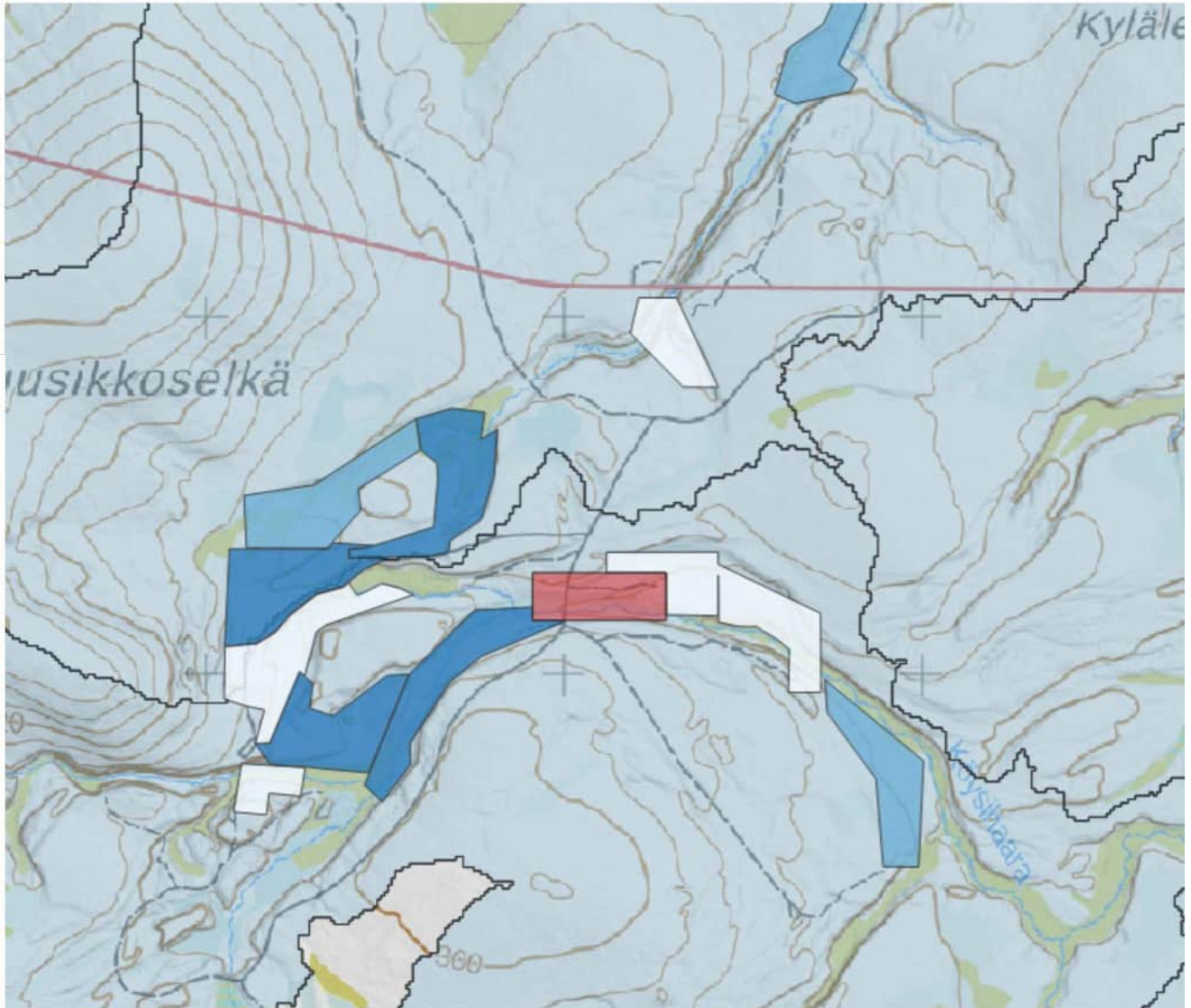
Lupa-alueella ei ole yleiskaavaa ja Lapin maakuntakaavassa aluetta on merkitty metsätalous- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi.

Lupa-alueella on tarkoitus aloittaa pienimuotoinen konekaivuu. Lupa-alueen pinta-ala on n.5,0 ha ja sille ei ole voimassa olevaa ympäristölupaa tai ympäristöilmoitusta.

Lupa-alueen välittömässä läheisyydessä, 2 km säteellä tarkasteltavalta valuma-alueella, on voimassa olevaa 12 kullanhuuhdonta- aluetta. Näistä lapiolupia on 2 kpl ja konelupia 10 kpl. Koneluvista kaikki ovat aktiivisia (ympäristölupa tai -ilmoitus voimassa). Luvitettuja vuotuisia kaivuumassoja on Tukesin luvittamana 14 540 m³. Ympäristöluvuissa on luvitettu yhteensä 4488 m³.

Kullanhuuhdonta-hakemuksia lupa-alueen välittömässä läheisyydessä on yksi kappale.

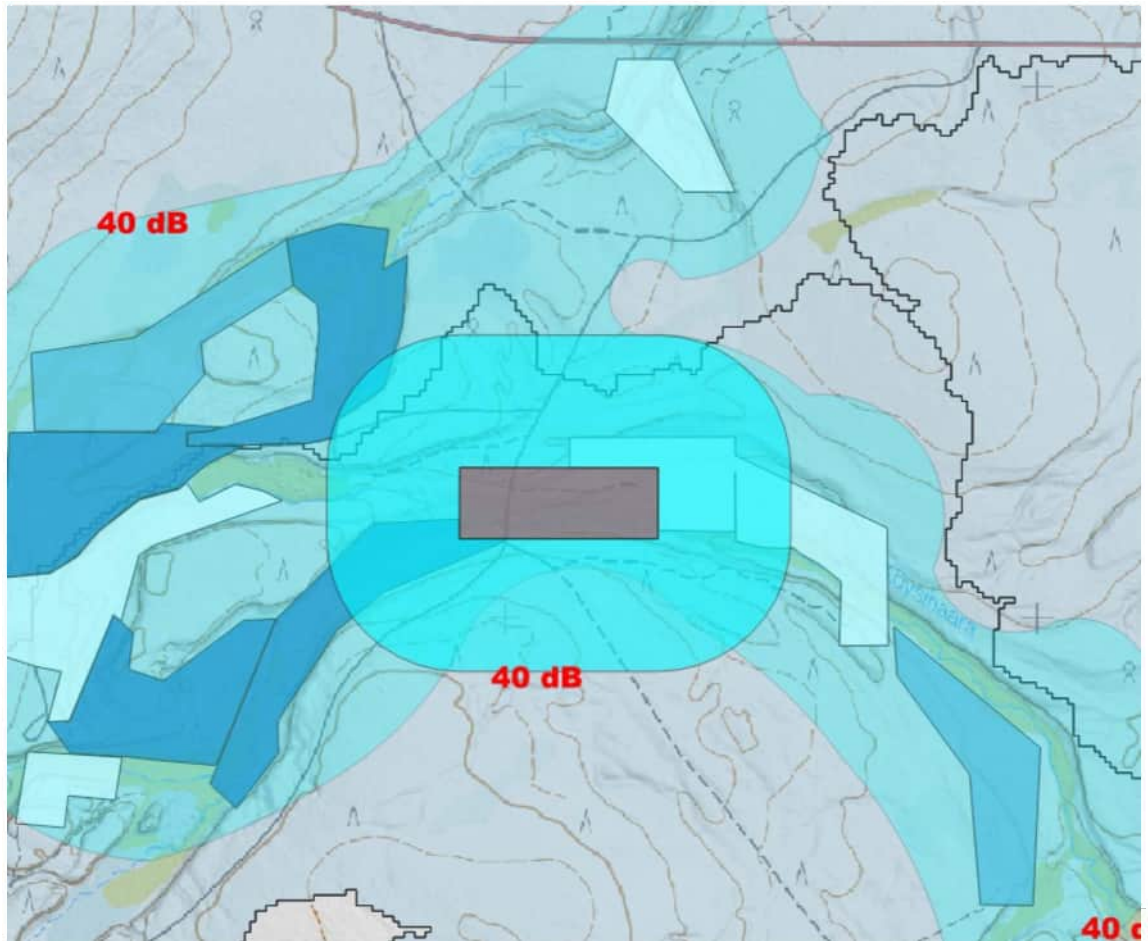

Lupa-alueen sijoittuminen Köysivaaran alueelle.

Hakemuksessa on arvioitu käsiteltävän maamäärän olevan 1000 m³/kaivuukausi. Kun keskimääräinen toteutunut kaivuusyvyys on 2,5 m, voidaan tällöin katsoa että käsiteltävä pinta-ala on n. 0,05 ha kaivuukaudessa. Kaivuun alla oleva alue käsittää n. 1 % koko lupa-alueen pinta-alasta.

Melumallinnuksessa on otettu huomioon toiminnasta aiheutuva melu ja miten se vaikuttaa eri osissa lupa-aluetta. Mallinnuksen mukaan äänenvoimakkuus saavuttaa 40 dB:n rajan n. 300 m etäisyydellä kaivuuyksiköstä.

Lupa-alueen tuottaman äänen 40 dB:n alue. Kartassa on huomioitava, että 40 dB:n raja on piirretty n. 250 m etäisyydelle koko lupa-alueesta. Kartta kuvaa minne asti aani kantautuu riippuen missä kohdassa kaivuu kulloinkin on toiminnassa lupa-alueella.

Saamelaiselinkeinot

Lupa-alueen kaivuutoiminta on pienimuotoista ja kaivuun alla on kunakin kaivuukautena enintään 1 % tämän päätöksen mukaisen lupa-alueen pinta-alasta. Määrä on vähäinen, joten voidaan katsoa ettei lupa-alueen toiminta olennaisesti heikennä saamelaisten oikeutta perinteisiin elinkeinoihin.

Poronhoito

Lupa-alue sijaitsee karttatarkastelujen perusteella pääasiassa puustoisella suolla ja taimikossa. Alue on lausuntojen mukaan kesä-, talvi- loppo- ja jäkälälaidunalueita. Lupa-alueella tapahtuva kaivuutyö voi jossain määrin vaikuttaa porojen laidunnukseen ja liikkumiseen kaivuukautena. Lupa-alueella ei ole poronhoitoon liittyviä rakenteita.

Lupa-alueella kaivuukautena käytetyn alueen voidaan katsoa olevan vähäinen ja poronhoidon rakenteet sellaisella etäisyydellä, ettei toiminnan voida katsoa aiheuttavan huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Alueella ei ole retkeilyreittejä ja vaikutukset metsästykseseen ovat vähäisiä.

4. Kaivosviranomaisen (TUKES) arvio yhteisvaikutuksista

Lupaehdot noudatettaessa, kyseinen lupa muiden alueella olevien kullanhuuhtontalupien kanssa ei olennaisesti heikennä edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria eikä aiheuta huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 38 §

Kaivosviranomaisen on harkittava alueella olevien kullanhuuhtontalupien yhteisvaikutukset saamelaiselinkeinoin tai saamelaiskulttuuriin ja poronhoitoon.

Lupamääräykset

1. Päätöksen voimassaolo:

Kullanhuuhtontalupa on voimassa kymmenen (10) vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Luvan voimassaoloaika on lain sallima enimmäisaika luvan voimassaololle, koska kullanhuuhtonnan ei katsota aiheuttavan yleiselle tai yksityiselle edulle sellaista vahinkoa tai haittaa, että luvan voimassaoloaikaa olisi lyhennettävä.

2. Menetelmät:

Tämä lupa oikeuttaa koneellisen kullankaivun suorittamiseen lupa-alueella. Käsiteltävä maamäärä on enintään 1 000 m³ vuodessa. Päätöksen mukaisen koneellisen kullankaivun suorittamiseen tarvitaan kullanhuuhtontaluvan lisäksi ympäristösuojelulain mukainen ympäristölupa. Toiminta-aika on vuosittain 1.6.-30.9. välisenä aikana.

Perustelut: Toiminnan alueellisella ja ajallisella rajoittamisella vähennetään vaikutuksia lupa-alueeseen, sen ympäristöön ja alueen mahdolliseen muuhun toimintaan, sekä estetään alueen läheisyydessä esiintyvän uhanalaisen lajin häiriintyminen lisääntymisaikana. Rajattu lupa-alue ja toimintaan tarvittavien lupien lupaehdot lupa-alueella turvaavat sen, että toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat haitat ovat ajalliselta kestoaltaan ja sijainniltaan rajallisia.

3. Kullanhuuhdonta-alueen kunnossapito

Kullanhuuhdonta on rajoitettava välttämättömiin toimenpiteisiin. Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiirille. Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on pidettävä kullanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu.

Toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että puustolle aiheutuvat vahingot ovat mahdollisimman vähäisiä. Puuston poistamisesta on sovittava etukäteen alueen hallinnasta vastaavan tahon kanssa. Puuryhmiä on jätettävä kaivualueelle.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 24 §.

Sopimalla puuston poistamisesta etukäteen varmistetaan siitä, ettei olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista tai merkittävää maisemallista haittaa pääse syntymään.

Kullanhuuhdontaluvan nojalla ei saa harjoittaa toimintaa, joka vaikuttaa vesistöön. Mikäli lupa-alueelle suunnitellaan vesistöön vaikuttavaa toimintaa, tulee tähän toimintaan olla ympäristö- tai vesilupa. Näissä luvissa toimivaltainen viranomaisena on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

4. Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on estettävä porojen joutuminen jyrkkäreunaisiin kaivukuoppiin ja merkittävä tai luiskattava kaivannot siten, ettei niistä aiheudu vaaraa alueella liikkuville. Lupa-alueelle ei saa virittää puiden väliin naruja tai muuta vastaavaa, joka voi aiheuttaa vaaratilanteita alueella mahdollisesti liikkuville. Lisäksi myös kullanhuuhdonnan tarvikkeet on varastoitava alueelle keskitetysti siten, että niistä ei aiheudu poronhoidolle haittaa.

Mahdolliset poronhoitotyöt alueella tulee ottaa toiminnassa huomioon ja tämän mahdollistamiseksi toiminta alueella on tarvittaessa keskeytettävä paliskunnan pyynnöstä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 50 §

Alue kuuluu Lapin paliskunnan alueeseen. Alueella ei selvitysten ja saatujen lausuntojen perusteella ole erityisiä porotalouden rakenteita.

Alueen ominaisuudet, luvanmukainen kaivumäärä ja lupamääräyksellä voidaan varmistua, ettei tämän tai alueen lähimpien lupien luvanmukainen toiminta yhdessä aiheuta poronhoidolle olennaista haittaa.

Lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä vähennetään kullanhuuhdonnasta poronhoidolle aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella. Myös tämän luvan muissa lupamääräyksissä kielletään olennaisen haitan aiheuttaminen muille elinkeinoille, määrätään aiheutuneiden vahinkojen ja haittojen korvaamisesta sekä rajataan toimintaa ajallisesti.

5. Saamelais- ja kolttasiioihin liittyvät määräykset

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on huolehdittava, ettei toiminnasta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa aiheudu sellaista haittaa, joka olennaisesti heikentäisi edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Mikäli olennaista haittaa aiheutuu, toiminta on keskeytettävä ja aiheutunut haitta korjattava välittömästi.

Perustelut: Alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Alue ei sijoitu kolttalaueelle. Kaivosviranomaisen tulee kaivoslain 38 §:n mukaisesti saamelaisten kotiseutualueella selvittää yhteistyössä saamelaiskäräjien, alueen paliskunnan, Metsähallituksen ja hakijan kanssa kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita tarvittaessa haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Kullanhuuhdonnan mahdollinen vaikutus saamelaiskulttuuriin selvitetään paliskunnittain, koska poronhoito on tärkeä osa saamelaiskulttuuria ja se on alueiden käytön kannalta herkkä elinkeino. Koska paliskuntien alueet on selkeästi rajattu aidoilla, kaivoslain mukaisen kullanhuuhdonnan vaikutukset saamelaiskulttuurille rajoittuvat pääasiallisesti sen paliskunnan alueeseen, jolla kullanhuuhdontaa harjoitetaan.

Asian selvittämiseksi kaivosviranomaisen on pyytänyt lausunnot saamelaiskäräjiltä, alueen paliskunnalta ja Metsähallitukselta. Lisäksi päätöksenteon tukena on käytetty Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelmaa sekä Maanmittauslaitoksen ja Metsähallituksen paikkatietoaineistoja.

Lupa-alue kuuluu Metsähallituksen metsätalousalueeseen. Metsähallitus ei linjauksensa mukaisesti myy kyseessä olevan alueen läheisyydestä maa-alueita.

Uusia vuokrasopimuksia tehtäessä Metsähallitus kuulee alueen paliskuntaa ennen sopimuksen tekemistä. Metsähallitus on laatinut paliskuntain yhdistyksen kanssa yhteistyösopimuksen, jossa määritellään Metsähallituksen ja paliskunnan yhteistoiminta erilaisten maankäyttömuotojen yhteydessä.

6. *Kullanhuudontaa koskeva selvitysvelvollisuus*

Kullanhuudontaluvan haltijan tulee vuosittain toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle selvitys talteen otetun kullan ja käsittelyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kultanhuudonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Selvityksen tulee sisältää:

- 1) talteen otetun kullan määrä grammoina
- 2) käsittelyn irtomaan määrä irtokuutiometreinä
- 3) käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät
- 4) kultanhuudonta-alueella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyöpäivinä
- 5) työskentelyaika kultanhuudonta-alueella
- 6) tehdyt maisemointi- ja jätehuoltotoimenpiteet

Selvitys on jätettävä kaivukautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 28 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 9 §.

7. *Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja sen noudattaminen*

Kullanhuudontaluvan haltijan on noudatettava viranomaiselle toimittamaansa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 25 §. Kullanhuuhtoja on velvollinen huolehtimaan maa- ja kivennaisjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

8. *Vakuus*

Toiminnan laajuus ja sijainti huomioon ottaen aiemmin määrätty **3800 e:n** vakuuden voidaan katsoa olevan vielä riittävä. Vakuus on asetettava ennen toiminnan aloittamista.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 107 § ja 110 §.

Vakuus määräytyy hakemuksessa esitetyn kaivumenetelmän, kaivumäärän ja alueen ominaisuuksien perusteella. Alueella on suunniteltu harjoitettavan konekaivua. Alue on tieverkon läheisyydessä.

9. Ilmoitus kullanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle Metsähallitukselle sekä alueen paliskunnalle ja saamelaiskäräjille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa. Maastotöitä koskevassa ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) töistä vastaavan henkilön nimi sekä yhteystiedot;
- 2) arvioitu maastotöiden aloitusajankohta ja kesto;
- 3) tarkempi selvitys, mitä maastotöitä tehdään sekä mitä työmenetelmiä ja koneita käytetään;
- 4) arvio toimenpiteiden määrästä;
- 5) alueella työskentelevien henkilöiden lukumäärä;
- 6) arvio maastotöiden vaikutuksista ympäristöön;
- 7) tarvittaessa selvitys muista seikoista, joilla voi olla merkitystä.

Maastotöitä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on merkitty alue, jolla maastotöitä tullaan tekemään. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen maastotöihin ryhtymistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 27 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 7 §.

10. Jälkitoimenpiteet

Kun kullanhuuhdontalupa on rauennut tai peruutettu, on kullanhuuhdontaluvan haltijan saatettava kullanhuuhdonta-alue välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava rakennukset ja rakennelmat sekä laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan. Kullanhuuhdontaluvan haltijan on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja Metsähallitukselle, kun edellä mainitut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään vuoden kuluttua luvan raukeamisesta tai peruuttamisesta. Ilmoituksen tulee sisältää tieto jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 29 §.

11. Korvaus alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on suoritettava Metsähallitukselle vuotuista korvausta 50 euroa hehtaarilta. Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kullanhuuhdontalupa on tullut lainvoimaiseksi tai kaivosviranomaisen on antanut määräyksen päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 102 §.

12. Vahinkojen ja haittojen korvaaminen kullanhuuhdonta-alueella

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on korvattava kullanhuuhdonta-alueella tapahtuvasta kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 103 §.

13. Luvan muuttaminen

Mikäli kullanhuuhdonta koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulussa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa, on luvanhaltijan haettava kullanhuuhdontaluvan muuttamista kaivosviranomaiselta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 69 §.

14. Luvan jatkaminen

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa, tulee hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. Hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset alueella harjoitetun toiminnasta ja siitä, että alueella on edelleen edellytyksiä löytää kultaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 66 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 27 §.

15. Rakentaminen

Hakija ei ole hakenut alueelle lupaa rakentamiseen

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 26 §.

Alueelle ei ole haettu lupaa rakentamiselle.

16. Maastoliikenne

Kullanhuuhdonta-alueella ja sen ulkopuolella tapahtuva maastoliikenne edellyttää maastoliikennelain mukaisen luvan maanomistajalta.

Lupahakemuksen käsittely

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla sitä 10.2.2023-20.3.2023. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 20.3.2023.

Lausuntopyyntö ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyyntö ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Hammastunturin paliskunnalle 10.2.2023

Hammastunturin paliskunta ei ole antanut lausuntoa.

- 2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 10.2.2023
Metsähallituksen lausunto 1.3.2023 (liite 3)
- 3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Inarin kunnalle 10.2.2023
Inarin kunta on antanut lausunnon 14.3.2023 (Liite 4)
- 4) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 10.2.2023
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 20.3.2023 (liite 5)
- 5) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 10.2.2023
Saamelaiskäräjien lausunto 3.4.2023 (Liite 6)
- 6) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaismuseo Siidalle 10.2.2023
Saamelaismuseo Siidan lausunto 17.3.2023 (liite 7)

Hakijan selitys

Hakijalta ei ole pyydetty selitystä.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Lausunnoissa esitetyt kaivosviranomaisen toimivaltaan kuuluvat seikat on otettu päätöksessä huomioon lupamääräyksillä.

Muistutukset ja mielipiteet

Muistutuksia ja mielipiteitä ei ole jätetty.

Päätösmaksu

Päätösmaksu 730 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Perustelut: Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1283/2021)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain (621/2011) 58 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan hakijalle. Päätös toimitetaan niille kunnille, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja muille tahoille, joille on asian käsittelyn aikana annettu tieto ja joilta on pyydetty lausunto. Jäljennös päätöksestä toimitetaan myös saamelaiskäräjille, jos se kohdistuu saamelaisten kotiseutualueelle tai se koskee kaivoslain 38 §:n 2 momentissa tarkoitettua hanketta, sekä paliskunnalle, mikäli se kohdistuu erityiselle poronhoitoalueelle.

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Päätös annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella kaivosviranomaisen verkkosivuilla (www.tukes.fi). Tieto kuulutuksesta julkaistaan toiminnan vaikutusalueen kunnassa kuntalain 108 §:n mukaisesti.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1283/2021)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Sami Mantere, puh. 029 505 2263, etunimi.sukunimi@tukes.fi

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Asian on esitellyt ylitarkastaja Sami Mantere ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Terho Liikamaa.

LIITTEET Liite 1. Valitusosoitus
Liite 2. Kartta alueesta (1:10 000)
Liite 3–6. Lausunnot

TIEDOKSI Hammastunturin paliskunta
Lapin ELY-keskus
Metsähallitus
Saamelaiskäräjät
Saamelaismuseum Siida
Inarin kunta

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Päätös katsotaan tulleen tiedoksi saaduksi seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika päättyy 3.5.2024.

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää koltta-alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) valittajan nimi ja kotikunta
- 5) postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 270 euroa.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi.

Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Torikatu 34-40, OULU

Postiosoite: PL 189, 90101 OULU

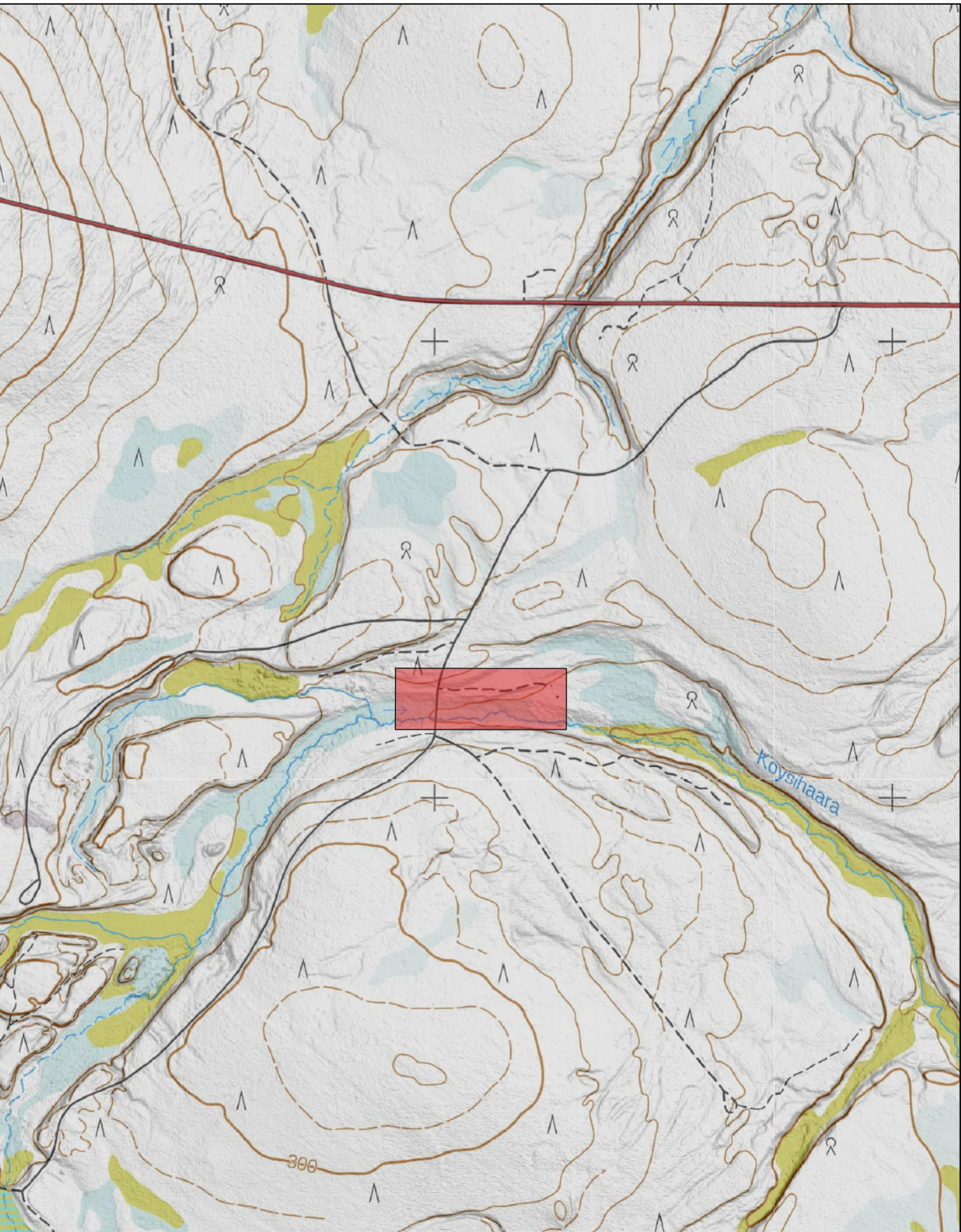
Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Puhelin: 029 56 42800 (vaihde)

Ryhmäpäällikkö Terho Liikamaa
27.3.2024

Ylitarkastaja Sami Mantere
27.3.2024

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Remes Heikki Lauri	Telia Tunnistus	01.03.2023 13:31:51 UTC+02:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (5 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

Tukes
Kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 ROVANIEMI

Lausuntopyyntö Tukes 10.2.2023

Metsähallituksen lausunto kullanhuhdONTALUPAHAKEMUKSESTA HL2014:0013, Kultaköysi, Inari, Nils-Henrik Magga

Yleistä

Tukes pyytää kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Metsähallitukselta lausuntoa kullanhuhdonnan jatkolupahakemuksesta HL2014:0013, Kultaköysi.

Kullanhuhdonta-alue sijaitsee Metsähallituksen liiketoimintojen hallinnassa (metsätalous) olevalla alueella Köysivaaran Kuusikkoselässä Köysihaaran latvoilla kiinteistöllä 148-893-15-1, Ivalojoiki. Hakemusalueen pinta-ala on 5,0 ha. Alueella on tarkoitus harjoittaa koneellisista kullanhuhdonta, kaivumäärä enintään 1000 m³/v.

Maankäyttö

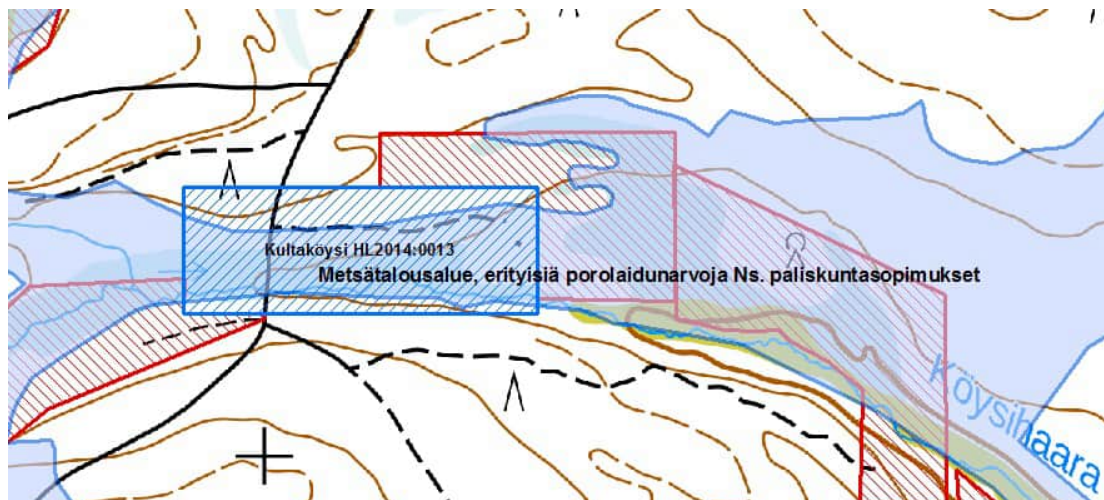
Alue sijaitsee poronhoitolain tarkoittamalla (848/1990) erityisellä poronhoitoalueella Hammastunturin paliskunnassa ja saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella. Poronhoitolain mukaan erityisellä poronhoitoalueella ei saa valtion maata käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Myös laki Metsähallituksesta (234/2016) edellyttää, että sen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojeleminen on sovittava yhteen siten, että poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet täytetään. Paliskunnalla on vapaa laidunnusoikeus kyseessä olevalla alueella poronhoitolain 3 §:n mukaan.

Alue on Pohjois-Lapin maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M-1). Kaava ei rajoita haetun kaltaista toimintaa. Uudistettavana olevassa Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 kaavamerkintä pysynee samana.

Metsähallituksella ja Hammastunturin paliskunnalla on lisäksi yhteistoimintasopimus (MH 3498/2014:2 17.6.2014). Lupahakemuksen alue sijaitsee osittain Metsähallituksen ja Hammastunturin paliskunnan ko. sopimuksen mukaisella rajoitusalueella, jossa metsien käsittelyä on rajoitettu 20 vuoden ajaksi porojen laidunnukselle ja aluetta ei hakata ollenkaan. Metsähallitus on rajannut hakemusalueen paikkatietojärjestelmään metsien käsittelyn ulkopuolelle perusteena porotaloudelle tärkeä alue.

Kartta: Metsähallituksen ja Hammastunturin paliskunnan sopimuksen rajoitusalue hakemusalueella

Metsähallituksella ei ole tällä hetkellä tiedossa ko. alueella nykyistä maankäyttöä muuttavia suunnitelmia. Hakemusalueen läheisyydessä ei ole matkailun yritystoimintaa, loma-asutusta sekä erityistä virkistyskäyttöä.

Alueella on harjoitettu metsätaloustoimintaa pitkään. Nykyisellään kullanhuuhdonta-alueen metsämaat ovat nuorta ja keski-ikäistä mäntyä kasvavaa kuivan ja kuivahkon kankaan harvahkoa kasvatusmetsää. Kullanhuuhdonta-hakemusalueen sisällä on metsätaloustoimien ulkopuolista kitumaan ohutturpeista ojanvarsirämettä puustona pientä hieskoivua. Alue on luontaisesti uudistuvaa. Lähiajan hakkuusuunnitelmia hakemusalueelle ei ole. Alue on luontaisesti uudistuvaa.

Vahingot, puusto, majoittuminen

Kullanhuuhdonta-luvan haltija on kaikilta osin vastuussa Metsähallitukselle ja kolmannelle osapuolelle kaivutoiminnasta mahdollisesti aiheutuvista vahingoista. Kaivutoiminnan takia poistettavan puuston ottoon tulee huuhdonta-luvan haltijan hankkia maksullinen lupa osoituksen mukaan. Mikäli kullanhuuhdonta-lupa myönnetään, luvanhaltija on velvollinen korvaamaan täysimääräisesti Metsähallitukselle aiheuttamansa puusto- yms. vauriot sekä taimikoiden ja puuston odotusarvon menetykset metsämaan osalta. Lisäksi luvanhaltijan on korvattava kullanhuuhdonnan ajalta metsämaan puuntuoton menetykset siltä osin kuin alue on pois puuntuotannosta. Edelleen hakijan on toiminnan päätyttyä metsitettävä alue kustannuksellaan tai korvattava metsittämisestä aiheutuvat kustannukset metsämaan osalta.

Polttopuiden ottoon ei saa lupaa ko. lupa-alueen sisälle, maapuita ei saa polttaa, vaan ne jätetään lahoppuujatkumoksi luonnon monimuotoisuuden lisäämistavoitteiden vuoksi. Kaivutoiminnan takia poistettavan puuston ja hakkuutähteiden ottoon polttopuiksi tulee huuhdonta-luvan haltijan hankkia maksullinen lupa osoituksen mukaan.

Hakemuksessa mainitut kaivualat ovat sen verran suuria kohdistuen metsämaahan, että kyseeseen voi tulla metsänkäyttöilmoituksen tekeminen maankäyttömuodon muutoksesta Suomen metsäkeskukselle. Velvollisuus ilmoituksen teosta on toimijalla.

Huuhdonta-alueen ulkopuolelle sijoittuvaan kaivuaikaiseenkin majoittumiseen asuntovaunussa ja mahdolliseen talviaikaiseen säilytykseen tulee hakea lupa Metsähallitukselta. Hakija on ilmoittanut hakemuksessaan, ettei rakentamistarvetta ole.

Uhanlaiset lajit, vaikutukset ympäristöön, kulttuuriperintö

Tällä hetkellä Metsähallituksella ei ole tiedossa, että hakemusalueella olisi uhanalaisten kasvien ja eläinten esiintymiä, petolintujen pesintää tai tunnettuja kulttuuriperintökohteita. Alueen uhanalainen kasvi- ja muu lajisto on puutteellisesti tutkittua. Mahdollinen luvan myöntäminen ei poista toiminnanharjoittajan vastuuta lakisääteisten lajien suojelusta ja huomioon ottamisesta.

Alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei ole kartoitettu muinaismuistolain (17.6.1963/295) suojaamia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäännös, on työ muinaisjäännöksen kohdalta heti keskeytettävä ja ilmoitettava kohde Saamelaismuseo Siidalle tarpeellisia toimenpiteitä varten. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Myös muut alueella mahdollisesti olevat kulttuuriperintökohteet, kuten vanhat kullankaivun historiaan liittyvät jäännökset, tulee ottaa huomioon maankäytössä.

Metsähallitus toteaa, ettei ko. kohteita ole Metsähallituksen tiedossa hankkeen alueella ja eikä tee maastokartoituksia ko. hankeen johdosta eikä sitoudu lausunnossaan vastuuseen alueen mahdollisista kartoittamattomista kohteista.

Luonnonsuojelu- ja vesilain viranomaisvalvonnasta alueella vastaa Lapin ELY-keskus. Tarkemmat tiedot mainituista alueen vesiluontotyypeistä, suojelualueista, rauhoitetuista ja suojelluista kohteista ja arviosta antaa Lapin ELY-keskus.

Vesiluonnon osalta kaivutoiminta tulee järjestää siten, ettei alapuoliseen vesistöön pääse kalastolle ja muulle vesiluonnolle haitallisessa määrin liettymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita. Maa-aineksien pääsy alapuoliseen vesistöön voidaan estää riittävällä veden kierrätyksellä ja saostusaltailla.

Muistutukset

Metsähallitus pyytää muistuttamaan kaivajaa seuraavista asioista mahdollisen luvan myöntämisen yhteydessä:

- Kaivutoiminta tulee tapahtua siten, että alapuoliseen vesistöön ei pääse liettymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita
- Kaivukauden päättyessä jyrkät kaivantojen reunat on luiskattava ja alue on pidettävä mukaisesti jatkuvasti turvallisessa kunnossa (KaivL 24§). Reunat on myös merkittävä maastoon riittävän näkyvästi porotaloutta haittaamattomalla tavalla, ns. pyykkinarut ja lippusiimat ovat kiellettyjä
- Hakijan on tehtävä ilmoitus maankäyttömuodon muutoksesta Suomen metsäkeskukselle ja alueen ottamisesta muuhun käyttöön, mikäli lupa

myönnetään ja toiminnan laajuus edellyttää ilmoitusta, (Metsälaki 1093/1996 3 §)

- Kaivoslain 108 § mukainen riittävä vakuus ottaen huomioon lupamääräykset, toiminnan laajuus sekä alueen taimikoiden ja puuston odotusarvon menetykset tuhoutuneiden taimikoiden ja puuston osalta sekä alueen metsittämistoimenpiteet toiminnan päätyttyä. Vakuuden tulee olla riittävä turvaamaan jälkitoimenpiteet ja mahdollisesta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat. Vakuuden suuruutta määritettäessä tulisi huomioida alueen luonnonsuojelullinen arvo, kullanhuuhdonnan intensiteetti sekä alueen luonnontilaan palauttamisen kustannukset
- Tutkimustoiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että puustolle aiheutuvat vahingot ovat mahdollisimman vähäisiä. Puuston poisto on tehtävä kaivun etenemisen mukaan kaivukausittain etukäteen Metsähallituksen kanssa sopien. Poistettava ainespuukelpoinen puusto on korvattava mahdollisine odotusarvoineen. Puuryhmiä on jätettävä kaivualueelle
- Toiminnan päätyttyä tehdään hakijan kustannuksella puolueeton arviointi yhteisesti hyväksytyyn tahon toimesta kaikista metsätaloudelle aiheutuneista vahingoista. Metsänkasvatukselle saattaa taimikko- ja puustovahinkojen lisäksi aiheutua haittaa maapohjan sekoittumisen, tiivistymisen, vettymisen yms. syiden johdosta
- Toiminnan päätyttyä hakijan kustannuksella tai toimesta suoritetaan kaivualueiden keinollinen metsittäminen uuden metsän kasvun aikaansaamiseksi. Korvaukseen tulee sisältyä materiaali- ja työkustannukset kaikilta osin mukaan lukien suunnittelukustannukset ja asian käsittelystä ennalta arvaamattomasti aiheutuvat kustannukset
- Tiestö on ns. isännäntiestöä ollen kokonaan Metsähallituksen hallinnassa ja tiestö ei ole yleistä tietä. Kullanhuuhdontalupa ei anna oikeutta tiestön käyttöön. Metsähallitus ei yleensä rajoita teillään kevyttä liikennettä, mutta raskaisiin kuljetuksiin on oltava Metsähallituksen lupa. Alueella oleva metsäautotiestö on heikkokuntoista. Metsähallitus ei vastaa tiestön huonosta kunnosta ihmisille ja kalustolle mahdollisesti aiheutuneista vahingoista. Raskaiden kuljetusten ja muun liikennöinnin mahdollisesti aiheuttamat vauriot tiestölle tulee aiheuttajan korvata. Kelirikkoaikainen liikenne ei ole sallittua
- Maastoliikenteen osalta käytettäessä koneellisia kulkuneuvoja hakija on velvollinen hankkimaan maastoliikenneluvan
- Mikäli alueelle viedään asuntovaunuja, niin hakemusalueen ulkopuolella tapahtuvaan majoittumiseen tarvitaan lupa asuntovaunun pitoon huuhdonta-aikanakin sekä myös ympärivuotiseen säilytykseen lupa-alueellakin
- Luvansaajan tulee tunnistaa maisema-, luonto- ja kulttuuriarvot sekä arvokkaat ja huomioon otettavat kohteet mahdolliset metsälain 10 §:n, luonnonsuojelulain ja muinaismuistolain määrittelemät kohteet ja ottaa huomioon ne toiminnassa ja nykyisiä luontoarvoja ei tule heikentää
- Mahdollinen luvan myöntäminen ei poista toiminnanharjoittajan vastuuta lakisääteisten lajien suojelusta ja huomioon ottamisesta
- Omien teiden teko on kielletty

- Luvansaajan tulee huolellisesti tutustua lupapäätökseen ja kullanhuuhdonta koskeviin lakeihin, asetuksiin ja ohjeistuksiin sekä noudattaa niitä

Porotalous, saamelaiskulttuuri

Hallituksen esityksessä kaivoslaista todetaan, että arvioinnissa olisi lähinnä tarpeen kiinnittää huomiota saamelaiskulttuurin kannalta tärkeänä pidettävään poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin.

Metsähallitus arvioi, ettei porotalouden rakenteille kyseessä olevassa tapauksessa aiheudu haittaa, koska porotalouden rakenteita ei ole lupahakemuksen kohteena olevalla alueella eikä välittömässä läheisyydessä. Porotalouden TOKAT-paikkatietojärjestelmän mukaan hakemusalue on porojen kesä-, talvi-, luppo- ja jäkälälaidunalueita. Porojen kuljetusreitti on järjestelmässä ko. alueelle merkitty.

Tukes pyytää lausuntopyyntönsä kaivoslain 38 §:n nojalla myös Metsähallituksen perusteltua näkemystä alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksesta saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, huomioiden alueen läheisyydessä olevat muut vastaavat luvat ja muut maankäyttömuodot.

Metsähallitus toteaa, ettei sillä ole tarvittavaa tietoa ja osaamista saamelaiskulttuurille aiheutuvien vaikutusten arviointiin, joten Metsähallitus ei ota kantaa toiminnan vaikutuksesta saamelaiskulttuuriin.

Johtopäätökset

Puheena olevan luvan ja ympärillä olevien muiden kullanhuuhdentalupien yhteisvaikutuksella voi olla huomattavaa haittaa paikallisen paliskunnan harjoittamalle porotaloudelle (luppoalue), metsätaloudelle, maisema-arvoille, alueen vesistölle ja alue-ekologisille kohteille. Alueen maisemakuvaa tulee pysyvämmiin muuttamaan mahdollinen laajamittainen koneellinen kullanhuuhdonta, joka hävittää ja muuttaa kaivualueilta luontaisen kasvillisuuden kesäaikaisen liikkumisen seurauksena toisin kuin alueella harjoitettu metsä- tai porotalous. Lupapäätöstä myönnettäessä tulee arvioida, onko "kullanhuuhdonta-alueen" muodostuminen useiden yksittäisten kullanhuuhdentalupien kautta haittaa aiheuttavaa. Metsähallitus katsoo muutenkin, että erilaisten ympäristövaikutusten arvioinneissa ei tule pidättäytyä nyt lausunnolla olevan kaltaisessa tilanteessa yksittäiseen hakemukseen, vaan arvioida kysymyksessä olevaa toimintaa ja sen vaikutuksia kokonaisuutena.

Heikki Remes
Kaivosalan asiantuntija

14.03.2023

**Inarin kunnan lausunto kunnan alueelle kohdistuvasta kullanhuuhdontalupahakemuksesta
HL2014:0013**

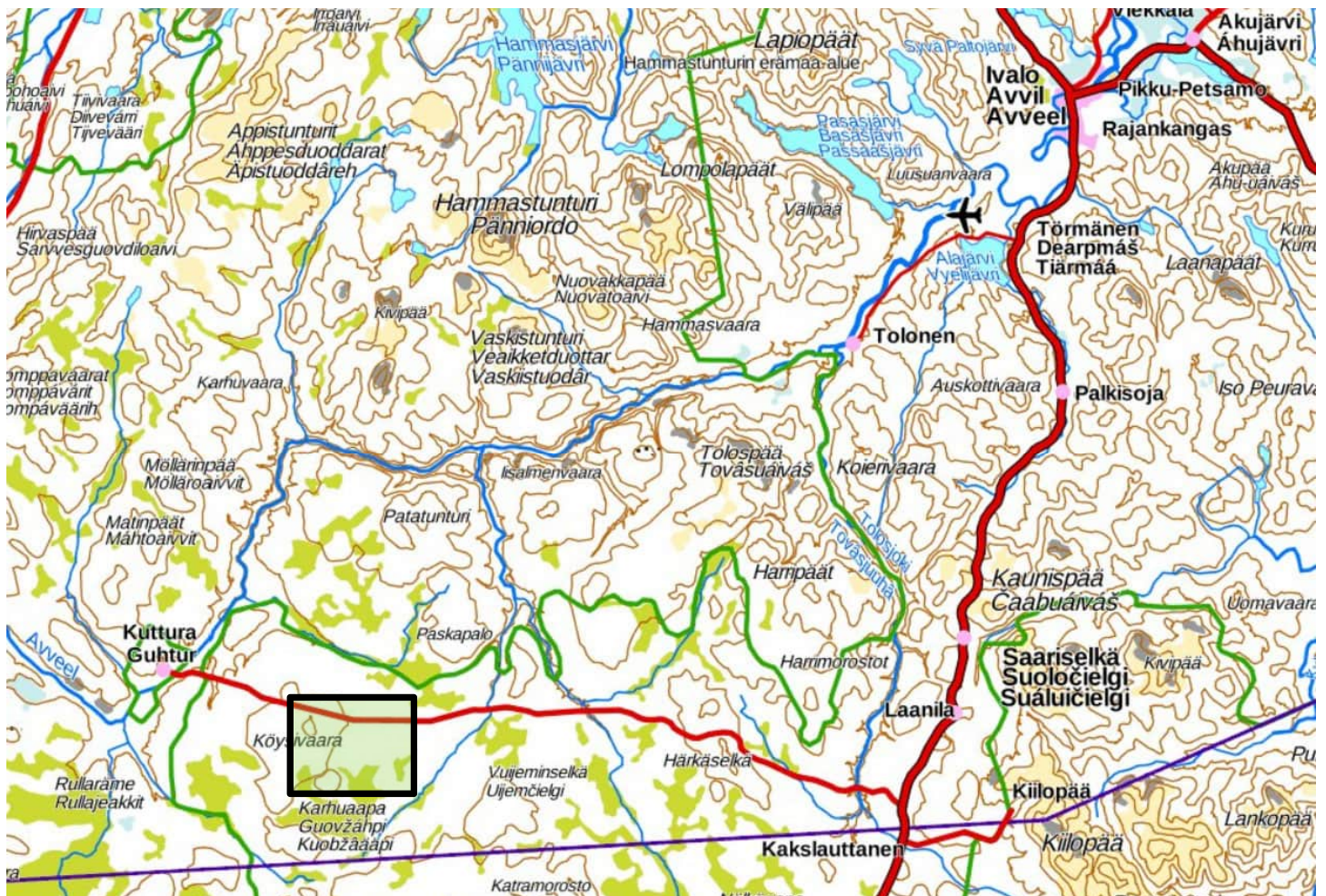
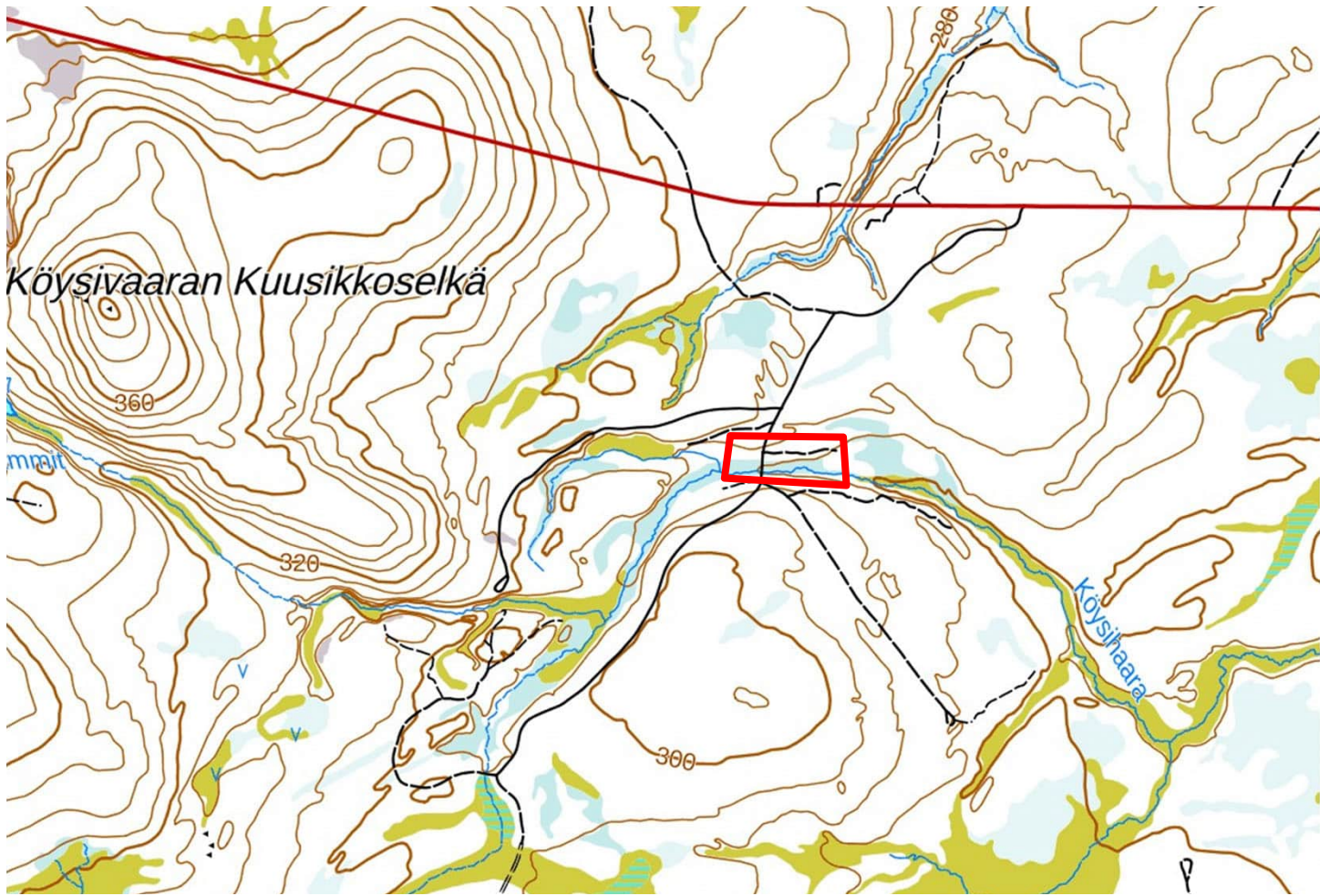
TUKES on pyytänyt Inarin kunnan lausuntoa
kullanhuuhdontalupahakemuksesta nro HL2014:0013.

Hakemus ei kohdistu yleiskaava-alueelle. Lupahakemuksen käsittelyssä tulee ottaa huomioon alueen kaikkien valtausten kumulatiiviset vaikutukset alueen maankäyttöön, kuten luontaiselinkeinojen harjoittamiseen, maa- ja metsätalouteen.

Pekka Mäkynen
Mittausinsinööri

Liite:

Kartta

20.03.2023

Hakemuksessa kuvattu toiminta vaatii ympäristönsuojelulain mukaisen luvan (Ympäristönsuojelulaki 527/2014 liite 1, taulukko 2 kohta 7a) ja ELY-keskus ottaa tarkemmin kantaa hankkeeseen aluehallintoviraston lupakäsittelyn yhteydessä siihen tarkoitukseen laadittujen tarkempien hakemusasiakirjojen pohjalta. Lisäksi toiminta voi edellyttää vesilain mukaista lupaa tai oikeutta.

Lupaharkinnassa tulee huomioida myös eri toimintojen yhteisvaikutukset.

Koneellista kullankaivuuta ei saa aloittaa ennen kuin ympäristönsuojelulain mukainen lupa on myönnetty ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on myöntänyt kullanhuuhdontaluvan, ja päätökset ovat lainvoimaisia tai lupa toiminnan aloittamiseen myönnetään muutoksenhausta huolimatta.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Ympäristötarkastaja Jouni Rauhala ja ratkaissut Ylitarkastaja Tuija Hilli.

Tämä asiakirja LAPELY/376/2016 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/376/2016 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Rauhala Jouni 20.03.2023 08:23

Ratkaisija Hilli Tuija 20.03.2023 09:18

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
kaivosasiat@tukes.fi

Asia Kullanhuuhdentalupahakemus HL2014:0013 Kultaköysi
Viite Ilmoitus kuulemisesta 10.2.2023

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on varannut Saamelaiskäräjille tilaisuuden lausua kullanhuuhdentaluvan jatkolupahakemusta, joka koskee koneellista kullanhuuhdonta Kultaköysi-nimisellä kullanhuuhdonta-alueella (HL2014:0013). Lupa-alueelle on ollut 1.5.2021 saakka voimassa 28.4.2014 myönnetty kullanhuuhdentalupa, joka oikeutti koneelliseen kullanhuuhdontaan, kaivumäärän ollessa enintään 1000 m³. Haettu toiminta vastaa aiemman luvan mukaista toimintaa. Hakemusalue on kooltaan 5 ha ja sijoittuu Hammastunturin paliskunnan alueelle, Köysivaaran itäpuolelle, metsätalousalueelle Köysihaaran varteen. Alue sijaitsee poronhoitolain tarkoittamalla erityisellä poronhoitoalueella ja saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaiskäräjien lakisääteisenä tehtävänä on hoitaa saamelaisten omaa kieltä ja kulttuuria sekä saamelaisten asemaa alkuperäiskansana koskevat asiat (saamelaiskäräjälaki 5 §).

Kullanhuuhdentaluvan mukaisesta toiminnasta saamelaiskulttuurin ylläpitämiseen kohdistuvien vaikutusten selvittämisestä määrätään kaivoslain 38 §:ssä. Kullanhuuhdonta ei saamelaisten kotiseutualueella saa heikentää saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksia kaivoslain 50 §:n mukaan. Perustuslain 17.3 §:ssä turvataan alkuperäiskansa saamelaisten oikeus ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoonsa kuuluvia perinteisiä elinkeinoja. Saamelaiskulttuurin käsite pitää sisällään saamelaisten perinteiset elinkeinot, joihin kuuluvat poronhoito, kalastus, metsästys, luonnonvaraisten tuotteiden keräily, käsityö sekä näiden nykyaikaiset harjoittamisen muodot. Saamelaisille poronhoito on keskeinen saamen kielen, kulttuurin ja perinteisen tiedon käyttöympäristö. Poronhoidon, kuten muidenkin saamelaiselinkeinojen kautta, saamen kieli, saamelainen kulttuuri ja perinteinen tieto siirtyvät aktiivisen käytön kautta luontevasti sukupolvelta toiselle tukien alkuperäiskansakulttuurin elinvoimaisuutta.

Poronhoidolla on saamelaisille paitsi suuri kulttuurinen merkitys, myös huomattava merkitys itsenäisenä elinkeinona ja tulonlähteenä. Hakemus kohdistuu Hammastunturin paliskunnan sisäisen poronhoitoyksikön, Kutturin siidan alueelle. Lupa-alueen sijainnin vuoksi kaivosviranomaisen on lupaharkinnassaan huomioitava saamelaisten oikeus alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää perinteisiä elinkeinojaan mm. poronhoitoa ja kalastusta, kuten myös se, että erityisellä poronhoitoalueella muu maankäyttö ei saa huomattavasti haitata poronhoitoa.

Köysihaaran varrella ja sen ympäristössä harjoitetaan pääosin koneellista kullankaivua. Saatavilla olevien lupapäätösten perusteella voimassa olevista alueista 4 kpl on lapiokaivuaalueita ja 8 kpl koneellisen kullankaivun lupa-alueita, joiden lisäksi on hakemukset kahdelle konekaivuaalueelle. Alueelle myönnettyjä kullanhuuhdentalupia on toistuvasti käsitelty Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa, esim. päätösno 17/0129/1 15.5.2017, päätösno 21/0181/1 15.12.2021. Näissä ratkaisussa ei oteta kantaa eri kullanhuuhdonta-alueilla harjoitettavan toiminnan yhteisvaikutuksiin. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden ratkaisun voimassa pidättäneen Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun KHO 83/2023 pohjalta on tulkittavissa, että silloin kun kullanhuuhdonta-alueet muodostavat useiden alueiden ryhmiä esimerkiksi virtavesistön uoman ja sivunorojen ympärille, on kaivoslain 50 §:n vaade yhteisvaikutusten tarkastelemisesta vahva. Hallinto-oikeuden ratkaisu koski Selperinojan kulta-alueiden kokonaisuutta. Kyläojan Köysihaaran alue on samankaltainen kullanhuuhdonta-alueiden keskittymä ja alueella on samoin paljon konekaivua. Alueella ja lähialueella on tällä hetkellä 14 lupa-alueita, joilla kaivua on osittain harjoitettu jo pitkään (1965-vuoden kaivoslain mukaisina valtauksina). Koneelliseen kullankaivun oikeuttavia lupia on voimassa 2030-luvulle saakka. Lupa-alueiden pinta-ala on tällöin yht. 60,4 ha entisen Kultaklubi -alueen paikalle sijoittuvan Petronellan Kurvit -alueen kanssa ja kaikkien hakemusalueiden kanssa yhteensä 74,4 ha. Koneellisen kullankaivun häiriövaikutusalueen säteen katsotaan olevan noin 200 m voimakkaan ja 1000 m lievän häiriövaikutuksen osalta (katso esim. Kumpulan ja kumppaneiden Poronhoitoalueen talvilaitumet vuosien 2016–2018 laiduninventoinnissa. Talvilaidunten tilan muutokset ja muutosten syyt vuodelta 2019).

Lupahakemukseen liitettyssä maankäyttöselvityksessä on jäänyt toteuttamatta hyvä käytäntö arvioida lupahakemuksen tarkoittaman toiminnan vaikutukset paliskunnan sisäisen poronhoitoyksikön kannalta. Tästä käytännöstä sovittiin yhteisesti Saamelaiskäräjien ja Tukesin keskusteluissa keväällä 2022 ja sitä on toimeenpantu esimerkiksi Hammastunturin paliskunnan alueelle Köysihaaraan kohdistuvan kullanhuuhdentalupahakemuksen HL2021:0056 osalta (päättös kullanhuuhdentaluvan myöntämisestä 1.6.2022). Saamelaiskäräjät esittää, että

käytäntöä jatketaan myös muiden Kutturan siidan alueelle sijoittuvien lupa-asioiden ratkaisussa.

Maankäyttöselvityksessä esitetty yhteisvaikutusten arviointi ei Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan ole riittävä. Selvityksestä ei ilmene lukumääräisesti luetelluilla lupa-alueilla harjoitettavan toiminnan määrä, laatu ja aikataulu. Kaivoslain 38 § ja 50 § edellyttävät molemmat ei vain haetun lupa-alueen ja sille haetun toiminnan vaan muiden vastaavien lupien ja niiden mukaisen toiminnan yhteisvaikutusten arviointia. Yhteisvaikutukset arvioidaan suhteessa saamelaisten oikeuteen harjoittaa saamelaiskulttuuriin luettuja perinteisiä elinkeinoja kuten poronhoitoa ja kalastusta.

Saamelaiskäräjillä ei ole tiedossa ainoatakaan tapausta Kutturan siidan alueelta tai muualta saamelaisten kotiseutualueella, jossa kullanhuuhtontaa olisi rajoitettu poronhoidon vuoksi, lukuun ottamatta vuonna 2016 ratkaistua lupa-asiaa HL2012:0099 Lemmenjoella. Tuolloin paimennuskämppä ja käyttöveden otto muodostuivat kullanhuuhtontaluvan myöntämisen esteeksi. Sen sijaan perustuslain tarkoittamaa saamen kieltä ja kulttuuria ylläpitävää saamelaisten perinteistä elinkeinoa poronhoitoa on Kutturan siidan alueella kuten myös muualla huomattavasti rajoittanut kullankaivutoiminta. Köysihaaran alueella vallitsee maastohavaintojen perusteella kaivukauden aikana jatkuva jyrinä. Koneellista kullanhuuhtontaa ei ole mahdollista harjoittaa syrjäyttämättä poronhoitoa toiminta-alueelta alueen fyysisen haltuunoton, maaston muokkauksen ja toiminnan ympäristövaikutusten vuoksi. Jos hakija ei näe mitään vaikutusketjua, kuinka toiminta voisi vaikuttaa saamelaisten oikeuteen harjoittaa kieltään ja kulttuuriaan, eikä voi ymmärtää, kuinka suunniteltu toiminta voisi vaikuttaa alueen saamelaisten poronhoitoon, metsästykseseen, keräilyyn, kalastukseen, käsityöhön, tarinaperinteeseen yms. kieleen ja kulttuuriin luettavaan, tai niiden nykyaikaisiin muotoihin, näkee Saamelaiskäräjät välttämättömäksi, että hakija hankkii tietoa, jotta on paremmin selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista.

Hakija esittää arviot porolaidunten pienenemisestä ja laidunmenetyksen arvosta vain oman alueensa osalta. Tulisi kuitenkin arvioida asiaa kaikkien Köysihaaran alueelle sijoittuvan 14 lupa-alueen osalta. On lisäksi selvää, että koneellisen kullankaivun häiriövyöhyke vähentää ympäröivien laitumien käyttökelpoisuutta ja siten niiden käyttöarvoa.

Saadun selvityksen perusteella on mahdollista arvioida Köysihaaran alueella harjoitettavan kullankaivun yhteisvaikutuksia ainoastaan yleispiirteisesti. Yleispiirteisen arvion pohjalta on mahdollista todeta, että kullankaivu on aiheuttanut pitkäaikaista taloudellista vahinkoa Kutturan siidan poronhoidolle. Kullankaivua on

Köysihaaran alueella harjoitettu jo ainakin runsaan 20 vuoden ajan. Kullankaivua varten on voimassa olevia lupia 2030-luvulle saakka. Hakija suunnittelee jatkavansa omaa toimintaansa vielä 10 vuoden ajan. Laidunalueet eivät ole päässeet palautumaan eivätkä pääse tulevaisuudessakaan. Köysihaaran kulta-alueiden keskittymä sijoittuu erilleen Uijem- ja Sotajoen kulta-alueista, joten se muodostaa oman häiriöalueensa.

Hakijan esittämien menetysten lisäksi aiheutuu muita kuluja, jotka koskevat työaikaa ja työn panoksia. Vaikutukset poronhoidon menestykseen ja vaatimaan työpanokseen heijastuvat saamelaisyhteisön jäsenten mahdollisuuksiin harjoittaa saamelaiskulttuuria; periaatteena on, että lisätyö on pois muusta. Vähentynyt tulo heikentää mahdollisuuksia käyttää aikaa ns. kannattamattomiin perinteisiin elinkeinoihin. Lisäksi Kutturin alueella kullanhuuhton seuraukset koskevat muiden luontaiselinkeinojen harjoittamismahdollisuuksia, koska alueiden hyödynnettävyys heikkenee, ellei katoa.

Vapaa laidunnusoikeus on turvattu lain tasoisella säädöksellä (PHL 3 §) ja on edellytys kannattavalle poronhoidolle. Se tarkoittaa porolle oikeutta ottaa ravintonsa vapaasti luonnosta, poikkeukset luetellaan laissa. Vapaa laidunnusoikeus on alueen käyttöoikeus. Jokivarsien rehevä luontotyyppi on kesäisin tärkeä laidun poroille, kuten myös erilaiset varpumaat. Porolaidunten kuluminen lisääntyy, kun poronhoidon hyödynnettävissä oleva alue vähenee porojen välttämiskäyttämisen takia. Saamelaisten kotiseutualueen luonto on haavoittuvaista ja hitaasti uudistuvaa. Jatkuvan kullankaivutoiminnan takia myös joen varsien luontotyyppien palautuminen hidastuu entisestään.

Virtavesistön varteen kohdistuva yksittäinen kullankaivuhanke lisää vesistökuormituksen vaaraa kiintoainepäästöjen takia, esim. runsaan sadannan tai tulvan sattuessa. Tämä aiheuttaisi haittaa kalakannoille. Kaivetut maa-alueet, varsinkin jokivarsilla, ovat alttiita maa-aineksen huuhtoutumiselle runsaiden sateiden ja vuodenaikatulvien yhteydessä. Kalastus kuuluu saamelaiseen kulttuurimuotoon ja sitä harjoitetaan siellä missä se on mahdollista.

Kuten edellä todettiin, Köysihaaran tai Kutturin siidan alueelta tai muualta ei ole tiedossa tapauksia, joissa kullanhuuhtontaa olisi rajoitettu poronhoidon tarpeiden vuoksi yhtä poikkeusta lukuun ottamatta.

Saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskulttuuriin luetuilla perinteisillä elinkeinoilla on perustuslain ja YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen mukainen vahva suoja. YK:n kansalaisoikeuksia ja

poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 27 artiklan mukaan saamelaisilta ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan. KP-sopimuksen tulkinta on selkeästi kehittynyt vähemmistöjen jäsenien oikeuksien painottamisesta alkuperäiskansayhteisöjen oikeuksien painottamiseen. KP-sopimus sitoo Suomessa suoraan sovellettavana lakina viranomaiskäytännössä (Laki 107/1976, Asetus 108/1976). Tähän sopimukseen, mutta myös muuhun kansainväliseen oikeuteen perustuu velvoite suojella alkuperäiskansan kulttuuria niin, että se säilyttää elinvoimaisuuden ja taloudellisen kannattavuuden nykyisyydessä ja tulevaisuudessa. Kun perustuslain 17.3 §:ää tulkitaan KP-sopimuksen valossa, kynnystä saamelaiskulttuurille koituvasta huomattavasta haitasta ei voida asettaa kovin korkealle. Saamelaiskulttuurin heikentämiskiellossa ei ole kyse pelkästään kiellosta pidättäytyä huomattavan haitan tuottamisesta, vaan sekä KP-sopimus että perustuslain 17.3 § ja 22 § edellyttävät viranomaisilta aktiivisia toimia turvata ja edistää saamelaisten perinteisten elinkeinojen ylläpitämistä ja kehittämistä.

Leo Aikio
II varapuheenjohtaja

Tiina Lovisa Solbär
vs. ympäristösihteeri

Lausunnosta päätti II varapuheenjohtaja työjärjestyksen 7 § 11) kohdan nojalla. Lausunto on hyväksytty s-postimenettelyssä 3.4.2023.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

VIITE LAUSUNTOPYYNTÖ HL2014:0013 (SAAPUNUT 2.2.2023)
ASIA KULLANHUHDONNAN JATKOLUPAHAKEMUS HL2014:0013
KULTAKÖYSI

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pyytänyt Saamelaismuseum Siidalta lausuntoa Nils-Henrik Maggan kullanhuhdonnan jatkolupahakemuksesta HL2014:0013 Kultaköysi. Saamelaismuseum Siida on saamelaisalueella toimivaltainen viranomaisen arkeologisen kulttuuriperinnön sekä maiseman ja rakennusperinnön suojelun ja hoidon suhteen.

Hakija hakee jatkolupaa koneelliseen kullankaivuuseen alueelle HL2014:0013 Kultaköysi. Hakemusalue sijaitsee Inarin kunnassa, Kutturantien eteläpuolella, Köysivaaran Kuusikkoselän itäosassa, Köysihaaran uoman varrella. Lupa-alue on kooltaan 5 ha ja hakemuksen voimassaoloaika on 10 vuotta. Vuosittainen kaivuumäärä on alle 1000 m³. Hakijalla ei ole voimassa olevaa ympäristölupaa. Hakemukseen on liitetty kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma. Alueelle kulkee metsäautotie.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa lupahakemusalue on metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (M-1 4562). Alue on Metsähallituksen hallinnoimaa metsätalousaluetta. Lupahakemusalue kuuluu saamelaisten kotiseutualueeseen ja on poronhoitolain 2.2 § mukaan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, jolla maata ei saa käyttää niin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa porotaloudelle.

Kulttuuriympäristö

Alueelta ei tällä hetkellä tunneta muinaismuistolailla (295/1963) suojeltuja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Mikäli alueelta havaitaan merkkejä esihistoriallisen ihmisen toiminnasta, kuten pyyntikuoppia, liesiä tai muinaisesineitä, työt löytöpaikalla on keskeytettävä ja löydöistä on ilmoitettava museoviranomaisille, tässä tapauksessa Saamelaismuseum Siidan arkeologille.

Yksittäisenä lupahakemusalueena HL2014:0013 ei tässä laajuudessa uhkaa eikä vähennä alueen kulttuuriperintöarvoja. Kullanhuuhdonta-lupahakemusten kokonaisvaltaiselle tarkastelulle on selkeä tarve tilanteessa, jossa yksittäiset, pinta-alaltaan pienet huuhdonta-alueet käytännössä muodostavat suuren yhtenäisen alueen. Suuruudeltaan enintään 7 hehtaarin vierekkäisiä kullanhuuhdonta-alueita tulee voida käsitellä laajempina aluekokonaisuuksina, esimerkiksi jokilaaksoittain tai muuten aluekokonaisuuksittain, jotta kullanhuuhdonnan kokonaisvaikutuksia voidaan arvioida maiseman ja luonnonympäristön kannalta.

Näin ollen Saamelaismuseum Siida kehottaa Tukesia vastaavana lupa- ja valvontaviranomaisena käsittelemään kullanhuuhdonta-lupahakemuksia alueellisina kokonaisuuksina ja arvioimaan niiden yhteisvaikutuksia kyseisen alueen kulttuuriperintöön ja luonnonympäristöön ja erityisesti maisemaan.

Juha-Pekka Jona
arkeologi

Satu Taivaskallio
tutkija

